

Hnutí DUHA
Friends of the Earth Czech Republic

INFORMAČNÍ LIST

Analýza stávajícího legislativního stavu i návrhů na jeho zlepšení:

T **A**
Č **R**

Tento materiál byl vytvořena se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu ÉTA a je výsledkem řešení výzkumného projektu TAČR ÉTA TL02000431 s názvem: Spolupráce při adaptacích na změnu klimatu v klíčových lesnických a zemědělských oblastech.

Vypracovalo Hnutí DUHA - Friends of the Earth Czech Republic
Jaromír Bláha, Jan Skalík, Jiří Beneš, Eliška Vozníková
rok 2019-2022

A › Údolní 33, 602 00 Brno
E › info@hnutiduha.cz
W › www.hnutiduha.cz

Analýza lesnické legislativy se zaměřila na shrnutí a zhodnocení jednotlivých opatření české legislativy, které se týkají podmínek lesního hospodaření v návaznosti na změnu klimatu. Analýza a její přílohy, které jsou součástí průběžných zpráv za rok 2019-2022, řeší legislativní úpravu týkající se lesního zákona, zákona o myslivosti, státním podnikem Lesy ČR a jeho zadáním, podmínkám pro pěstování nízkých, středních a struk. bohatých lesů, uplatnění většího podílu melioračních a zpevňujících dřevin v kontextu scénářů sílící změny klimatu a nákladů lesního hospodaření (input-output).

Podrobeny hlubší analýze byly zejména následující normy: 289/1995 Sb. Lesní zákon, 139/2004 Sb. Vyhláška, kterou se stanoví podrobnosti o přenosu semen a sazenic lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnosti o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa, 95/1999 Sb. Zákon o podmínkách převodu zemědělských a lesních pozemků z vlastnictví státu na jiné osoby, 55/1999 Sb. Vyhláška o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích, 314/2019 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, 90/2019 Sb. Zákon, kterým se mění zákon č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů

V předchozích průběžných zprávách jsme dodali výstupy, které jsou součástí této analýzy v podobě informačních listů: Novela lesního zákona musí řešit příčiny odumírání lesů; Přestavba lesa vyžaduje lov - Jsme v tom společně; Rovnováha v naší krajině - Jak jí lze dosáhnout novelou zákona o myslivosti; Brožura: Smíšené porosty s dubem, bukem a smrkem pro neklidné 21. století; Input-Output analýza (náklady lesního hospodaření).

Na lesnickou legislativu jsme v roce 2021 přímo navázali návrhy změn myslivecké legislativy, která přímo ovlivňuje lesní hospodaření v České republice. Pokračovali jsme ve spolupráci se Sdružením vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, Asociací soukromého zemědělství ČR, ProSilvou Bohemicou, Českým svazem ochránců přírody, Českou společností ornitologickou, Svazem vlastníků honebních pozemků, Svazem vlastníků půdy a Spolkem pro obnovu venkova.

Na začátku června 2021 naše společné snahy o lepší lesní hospodaření vymazali poslanci v Poslanecké sněmovně, když v rámci tzv. invazní novely odhlasovali přílepek, kterým ruší bez náhrady novelu mysliveckého zákona (schválena v roce 2019). Novela tehdy zavedla plánování lovu spárkaté zvěře podle míry škod tak, aby lesy dostaly šanci na obnovu v pestré druhové skladbě. Dalšími tématy, které se ve spojitosti s invazní novelou řešily byla plošná výsadba douglasky tisolisté, chov nepůvodního jelena siky a omezení pravomocí orgánů ochrany přírody a krajiny. V rámci tzv. Invazní novely (viz příloha z roku 2021) se podařilo se uchovat ochranu chráněných druhů, zachovat předkupního práva státu na nezastavěné pozemky ležící mimo zastavěná území obcí v národních parcích, přírodních rezervacích a přírodních památkách.

Bohužel jsme neuspěli s úpravami proti nadměrnému vysazování nepůvodní douglasky tisolisté místo smrků v lesích a proti chovu jelena siky v honitbách mimo obory. Došlo ke zrušení novely mysliveckého zákona schválenou v roce 2019, proto jsme pokračovali v práci na mysliveckém zákoně.

Po zrušení novely zákona o myslivosti přílepkem k invazní novele (zákon o ochraně přírody a krajiny) jsme okamžitě jednali s vybranými poslanci, abychom podpořili námi navržené změny v rámci nové novely mysliveckého zákona a zachránili naši dvouletou práci. Bohužel v polovině roku (červen 2021) poslanci a poslankyně KSČM, SPD, ANO a ČSSD odložili schválení novely zákona o myslivosti jejím vrácením do 2. čtení a tím znemožnili její přijetí do konce funkčního období předchozí vlády. V rámci podzimních voleb do PSP jsme se snažili do volebních programů kandidujících stran, do koaliční smlouvy i do Programového prohlášení vlády prosadit témata lesů.

Do programového prohlášení vlády jsme prosadili k lesům tyto body:

- Lesy jsou naše národní dědictví, ne továrny na dřevo. Zajistíme transparentní hospodaření státních lesů a jejich obchodní politiky s důrazem na ochranu lesa a rozvoj lokálních

- zpracovatelských kapacit. Budoucí zisky ze státních lesů nepůjdou do státního rozpočtu, namísto toho budou přispívat k obnově lesních ekosystémů a ochraně vody. Podpoříme vlastní výrobní kapacity pro realizaci běžných těžebních a pěstebních prací i včasnou asanaci vznikajících kůrovcových ohnisek.
- Nastavíme systém pozitivní a hospodárné motivace vlastníků pro potřebnou přeměnu lesů – změnu druhové skladby a struktury, přirozenou obnovu, adaptaci na klimatickou změnu a zvyšování biodiverzity. Připravíme formu podpory nestátním vlastníkům lesů s ohledem na způsob hospodaření a následné péče podporující mimoprodukční vlastnosti lesa.
  - Podpoříme obnovu lesů po kůrovcové kalamitě přírodě blízkými postupy s přirozenou druhovou skladbou na daných stanovištích. Prosazujeme cílené, nikoli plošné kácení, následnou péči a kompenzaci ztrát. Pomůžeme odpovědným soukromým vlastníkům, ve státních lesích zásadně upřednostníme v rámci jejich hospodaření mimoprodukční funkce lesa.
  - Prosadíme změny vyhlášek (zejména o lesním hospodářském plánování), které zjednoduší realizaci nepasečných způsobů hospodaření v lesích a podpoří další důležitá opatření.
  - Vytvoříme strategii obnovy a přestavby lesních porostů s důrazem na posilování ekosystémových funkcí dle rizika ohrožení rozpadu porostů a biomonitoringu reakce lesů na sucho.
  - Změníme přístup k lesnické politice a stanovíme její dlouhodobé cíle. Preferujeme návrat k Národnímu lesnickému programu II.

V rámci změn lesního hospodaření se nám v průběhu projektu podařilo prosadit do legislativy tato opatření:

- vypuštění povinnosti zalesnit holinu do 2 let - jedná se pouze o dočasné řešení, které bylo přijato opatřením obecné povahy, nikoliv v zákoně, prodloužení lhůty na 5 let.
- povinnost ponechávat při těžbě určitý podíl stromů a těžebních k zbytků - to se nám podařilo dostat do lesního zákona, specifikovat to má vyhláška.
- Zákaz rozprodeje státních lesů.
- Zjednodušení povolení těžby do 80 let při přeměně smrkových monokultur - do lesního zákona.
- Při novele vyhlášky 83/96 se podařilo výrazně navýšit minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin (ale ve středních polohách a pahorkatinách nikoliv dostatečně) a doplnit do vyhlášky doporučený podíl melioračních a zpevňujících dřevin (MZD) (ve středních polohách a pahorkatinách nikoliv dostatečně). Dle praktických lesníků jsou ale změny úspěchem a pro toho kdo chce hospodařit dobře jsou postačující.
- Při novele vyhlášky 83/96 se podařilo doplnit legalizaci obnovy holin přípravnými dřevinami.
- Při novele vyhlášky 83/96 se podařilo v některých cílových hospodářských souborech prodloužit obnovní doby.
- V nové vyhlášce, která nahrazuje vyhl. 139/2004 byly upravené počty sazenic.
- Při novele vyhlášky 101/96 se podařilo upravit definici souše ze které již kůrovec vylétal.
- Podařilo se upravit postup v ochraně lesa při kalamitách. MZe to vyřešilo zmocněním k vydávání opatření obecné povahy.
- Dotace: MZe navýšilo podporu MZD.

Návrhy na změnu legislativy a změna zadání pro s. p. Lesy České republiky

Změna legislativy

Novela lesního zákona a souvisejících předpisů může zajistit, že budou české lesy rozmanitější a bude se v nich hospodařit přírodě blízkým způsobem. Zlepší se vodní režim v krajině, omezí se vznik holin a lesníci budou moci lépe o lesy pečovat. Novela by rovněž měla umožnit historické postupy lesního hospodaření a ponechat části lesů divoké přírodě a jejím šetrným návštěvníkům. Předchozí novela lesního zákona v roce 2019 nebyla zdaleka dostatečná. Navrhujeme proto následující opatření ve dvou krocích: další rychlá novela a následně příprava zcela nového zákona o lesích.

- Zákon o lesích
  - Ustanovit povinnost obnovovat lesy v přírodě blízké druhové skladbě (v zákoně definovat, co je přírodě blízká druhová skladba; podrobnější specifikace pak bude uvedena v novele vyhlášky č. 298/2018 Sb.).
  - S dřevinami přirozené druhové skladby pracovat jako s dřevinami hlavními (nikoli MZD). Místo minimálního podílu MZD stanovit (následně prostřednictvím novely vyhlášky č. 298/2018 Sb.) maximální podíl jiných dřevin než dřevin přirozené druhové skladby nebo dřevin pro dané stanoviště rizikových. Specifické případy (např. akát) řešit výjimkou státní správy lesa.

Zdůvodnění: Nevhodná druhová skladba, tedy výsadba zejména smrků a borovic do prostředí, kde by v přírodě jinak nerostly, je spolu s holosečným způsobem hospodaření hlavní příčinou špatného zdravotního stavu a plošného hynutí našich lesů. Aby znovu nevznikaly plošně rozsáhlé monokultury, požaduje lesní zákon při obnově lesů vysazovat takzvané meliorační a zpevňující dřeviny (MZD), což jsou především listnáče a jedle. Jejich podíl stanovuje vyhláška č. 298/2018 Sb. Ministerstvo zemědělství ovšem při jejím vydání v roce 2018 sice zvýšilo minimální podíly MZD, avšak zdaleka ne dostatečně. Tím umožnilo ve středních polohách a pahorkatinách nadále vysazovat vysoké podíly smrku, a to i na stanovištích, kde nyní plošně hyne. Vzhledem k rychle postupujícímu oteplování je změna zapotřebí více než kdy dříve. Novela lesního zákona by měla dosavadní systém obrátit: stanovit, že hlavními dřevinami budou druhy, které by na daném místě v přírodě rostly, a pro jednotlivá stanoviště určit bezpečný maximální podíl ostatních stromů pro dané stanoviště nepřirozených. Podrobněji by to měla stanovit novela vyhlášky č. 298/2018 Sb. – viz níže.

- Omezit použití introdukovaných dřevin (zatím neinvazivních) na maximálně 10 % (výjimečně 15 %) podílu při obnově. Specifické případy (např. akátiny, evropské jižní dřeviny na vysychavá stanoviště) řešit výjimkou udělovanou státní správou lesa.

Zdůvodnění: Vyšší podíl cizokrajných dřevin by znamenal obrovské riziko pro biodiverzitu lesů, protože naše ostatní druhy rostlin, hub, hmyzu a dalších živočichů nejsou na soužití s těmito cizokrajnými stromy přizpůsobené. Neznámým rizikem by byly i pro podobu budoucích lesů – nikdo totiž nedokáže odhadnout, jak by introdukované druhy pěstované ve větším množství naše

lesy ovlivnily. Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že se mohou začít chovat invazivně (např. douglaska ve Francii, dub červený již i u nás).

- Vypustit povinnost do 2 let zalesnit a do 7 let zajistit vytěžený porost s cílem využít přirozené obnovy porostů (včetně přípravných dřevin) dřevinami přirozené druhové skladby a dosáhnout výrazné skupinovitě různověkosti. Jako pojistku pro případné nezodpovědné vlastníky, kteří území nezalesní, stanovit, že nedojde-li k přirozené obnově alespoň na 70 % plochy vytěženého porostu do 20 let, musí ji vlastník zalesnit uměle, přičemž tato povinnost by se nevztahovala na neobnovené souvislé plochy menší než 0,3 ha.

Zdůvodnění: Lesy vzniklé z přirozeného zmlazení (tedy ze semen) jsou mnohem odolnější než lesy z uměle vysázených sazenic předpěstovaných ve školkách. Při přirozeném zmlazování totiž dochází k selekci a přírodnímu výběru, takže z množství malých semenáčků zůstanou jen ti nejsilnější a nejlépe danému místu přizpůsobení jedinci. Dokonce i smrky v porostech vzniklých z přirozeného zmlazení ve středních polohách jsou dnes často vitální, zatímco vedlejší smrkové porosty z umělé výsadby chřadnou. Proto se v mnoha případech vyplatí nespěchat po těžbě s umělým zalesněním a počkat, až se lesy samy zmladí z náletu semen. Teprve v místech, kde k tomu do 10 let nedojde, by bylo třeba přistoupit k povinné výsadbě.

Není na škodu, zůstanou-li v přirozeném zmlazení mezery – prostorově rozrůzněný les bude stabilnější a bude mít mnohem vyšší biodiverzitu. V takových mezerách může nový les vznikat postupně i po desítky let. Pokud se budou na menších plochách střídát mladé a starší porosty, nikdy v případě kalamity nevzniknou tak velké holiny, jaké známe dnes. Vlastník pochopitelně může do mezer stromy dosadit nebo zalesňovat dříve, avšak zákon by měl v tomto případě dát vlastníkům možnost volby. Přitom je samozřejmě nutné zachovat v zákoně zákaz přiřazení další obnovy či holosečné těžby, dokud nebude první holina zalesněná a zajištěná.

- Omezit holoseče při úmyslné těžbě: v zásadě hospodařit bez holosečí, použití holoseče na ploše nad 0,3 ha (kompromisem může být na některých stanovištích 0,5 ha) umožnit jen v porostech geneticky nepůvodních dřevin, v porostech tvořených převážně ekologicky či klimaticky rizikovými dřevinami a u nízkých lesů, jinde jen v odůvodněných případech a po schválení orgánu státní správy lesa.

Zdůvodnění: Při holoseči (jednorázovém smýcení všech stromů na daném místě) dojde k náhlému odclonění lesní půdy, která je následující dva roky, než zaroste vegetací, obnažena a vystavena přímému slunečnímu svitu a dešti. Dochází tím k mineralizaci humusu a k odplavování živin, erozi a degradaci půdy. Vlivem vysokých teplot se rozpadají půdní struktury, snižuje se schopnost půdy zadržovat vodu a odumírá velká část půdních organismů. Lesy vypěstované na holinách následně mnohem snadněji podléhají kalamitám. I státní podniky uvádějí, že k využití holin na ploše větší než 0,3 hektaru přistupují spíše výjimečně. Možnost výjimky pro holiny nad 0,3 hektaru navrhneme v zákoně zachovat.

- Vypustit povinnost kácet souše

Zdůvodnění: Předchozí novela lesního zákona správně zakotvila povinnost ponechávat v lese odpovídající množství těžebních zbytků a na dožití a k zetlení určených stromů či jejich částí. Ale poslanci opomněli vypustit v jiném paragrafu vypustit povinnost souše kácet. Přitom odumřelé

stromy jsou klíčové pro lesní biodiverzitu. Třetina lesních druhů je vázána na staré stromy a tlející dřevo.

- Vytvořit prostor pro rozmanité způsoby hospodaření, včetně historických postupů: nízký a střední les, za stanovených podmínek pastva, hrabání opadu a řízené maloplošné vypalování za účelem obnovy lesa. V lesním zákoně je nutné definovat tvary lesa (nízký, střední, vysoký). Dále je třeba doplnit, že v odůvodněných případech (nízký les) může orgán státní správy lesa udělit výjimku ze stanovené šířky holé seče, umožnit, aby orgán státní správy lesa mohl v lesích zvláštního určení schválit odchylné postupy také z podnětu orgánu ochrany přírody, a upravit ustanovení o zákazu pastvy a hrabání steliva.

Zdůvodnění: Různé, v minulosti používané způsoby hospodaření měly vliv na vznik rozmanitějších forem lesa. Nízké lesy jsou pařeziny, kde se stromy nesázejí, ale nechávají se vyrůst z pařezů jako výmladky – využívaly se na palivo a dnes se k nim někteří vlastníci vrací při produkci biomasy. Tzv. střední lesy byly bohaté lesy s několika etážemi, ve kterých sedláci udržovali část vysokých starých stromů (vzniklých generativní cestou ze semen nebo sazenic) určených na stavby obydlí a vegetativně vzniklý podrost zase na palivo. V lesích se dříve pásli dobytek a hrabalo stelivo, což při nadměrném využívání lesy vážně poškozovalo. Při nižší intenzitě to však mělo i pozitivní dopady – dobytek nahradil pratury, udržoval lesy světlejší, a tím pomáhal světlomilným druhům, které v hustých tmavých lesích nežijí. Občasné malé požáry zase startují bohatou obnovu lesů.

S výjimkou středních lesů jistě není možné ani vhodné zavádět tyto způsoby hospodaření plošně. Nízké lesy se hodí na některá stanoviště nižších poloh a niv vodních toků. Střední a nízké lesy jsou přitom v některých místech dobrým řešením krize stejnověkových monokultur a zatím jsou odolnější proti suchu, nicméně nelze reálně předpokládat jejich masivní pěstování; budou spíše vhodným doplňkem krajinné mozaiky.

Využívání ostatních způsobů (pastva, řízené maloplošné vypalování apod.) uvádíme jen jako příklad specifických managementů pro zachování určitých vzácných druhů v některých chráněných územích. Lesní zákon by je proto neměl paušálně zakazovat, ačkoli určitá omezení jsou nutná.

- Upravit ustanovení, která pracují pouze s lesem věkových tříd a používají jako základní veličinu věk stromů. Zákon by neměl vytvářet překážky pro pěstování bohatě strukturovaných lesů a lesů jiných tvarů, než je les vysoký.

Zdůvodnění: Současný lesní zákon počítá pouze se šablonovitým hospodařením ve stejnověkových lesích, které se najednou nebo postupně v krátké době smýtí a zase obnoví, takže i nové porosty jsou zcela nebo téměř stejnověké. Přitom lesy různověké s bohatou prostorovou strukturou jsou výrazně odolnější, stabilnější a většinou i hospodářsky produktivnější a ekonomicky efektivnější a mají mnohem vyšší biodiverzitu. Těží se v nich jen jednotlivé stromy nebo skupiny stromů a najdeme v nich na jednom místě celou škálu stromů různého stáří. Pro hospodářské plánování a další operace není v takových lesích použitelná veličina věku stromů, na které je postaven současný lesní zákon. Proto je nezbytné na místech, kde současná legislativa pracuje s věkem jako se základní plánovací veličinou, použít jiné vhodné ukazatele pro lesy obhospodařované výběrnými principy tak, aby došlo k zrovnoprávnění různých způsobů hospodaření a zařízení lesů.

- Zrušit zákaz snížit zakmenění pod 0,7.

Zdůvodnění: Ukazatel zakmenění charakterizuje poměr skutečné produkce k produkci ideální. Ta byla ovšem odvozena za jiných podmínek, než jaké máme dnes, a v současnosti za měnících se podmínek prostředí ztrácí smysl. Zakmenění navíc není v zákoně definováno, a tudíž je jeho používání problematické. V zákoně by měl být tento parametr zrušen bez ohledu na dále uvedené problémy, které přináší.

Při obnově či přestavbě lesa na les bohatých struktur je někdy potřebné snížit zakmenění. Vznikne tak dočasně řídkší, prosvětlený les, který umožní nastartovat přirozené zmlazování porostu. Lesy s nižším zakmeněním jsou také důležité pro lesní biodiverzitu, jelikož světlomilné druhy z příliš hustých lesů mizejí. Zákaz snížit zakmenění bránil v uskutečňování některých specifických způsobů managementu druhové ochrany. Zrušení tohoto zákazu dává větší volnost vlastníkům lesů, přičemž ekonomika hospodaření je stimulem pro to, aby nebyl zneužíván.

- Nově vytvořit pravidla pro revizi stávajícího systému odvodnění lesních půd a revitalizaci lesních vodních toků. Řešit to zmocněním k vydání vyhlášky a revizí normy ČSN v oblasti lesnickotechnických meliorací, v oblasti hrazení bystřin a strží a v oblasti lesních cest se zaměřením na obnovu přirozeného vodního režimu v lesích.

Zdůvodnění: Lesy v krajině zadržují srážky a postupně uvolňují vodu do podloží a vodních toků. Jejich význam pro stabilizaci vodního režimu v krajině je nedocenitelný. Bohužel mnoho lesů bylo v minulosti odvodněno a vinou nevhodných způsobů lesního hospodaření došlo k zahloubení vodních toků. Pokud odvodněná prameniště a zahloubené vodoteče nevrátíme do dobrého stavu, voda bude rychle mizet. Proto Národní akční plán adaptace na změnu klimatu ukládá povinnost současné odvodnění lesů revidovat a obnovit přírodní stav (opatření 2_2.1). Jedná se o systémové a levné řešení oproti nákladným a problematickým stavbám z drátokamene a přehrazeným vodním nádržkám. Podrobněji by postup měla řešit vyhláška.

- Umožnit, respektive zjednodušit ponechání porostů samovolnému vývoji; vždy samozřejmě se souhlasem vlastníka a zajištěním ochrany okolních hospodářských lesů.

Zdůvodnění: Existence míst s divokou přírodou je jednou ze základních podmínek fungování zdravých lesů. Ale mimo národní parky a přírodní rezervace je ponechání některých částí lesa samovolnému vývoji komplikované, a to i pro vlastníka, který o to usiluje. Narazí-li na konzervativního úředníka státní správy lesů, může mu úřad nařídit takové zásahy, které si nepřeje provádět. Domluva vlastníka s ochranou přírody nemusí ke zřízení smluvní ochrany porostů pro ponechání míst samovolnému vývoji postačovat. Proto je třeba spolu s novelou zákona o ochraně přírody (viz níže) revidovat i některá ustanovení zákona o lesích – například vyjmout povinnost zasahovat proti takzvaným škůdcům v lesích ponechaných samovolnému vývoji, samozřejmě při zajištění ochrany lesů okolních vlastníků.

- Při kalamitách zavést operativní rozhodování a umožnit nezasahovat tam, kde zásahy nejsou efektivní.

Zdůvodnění: Dalším případem, kdy je třeba upravit paušální povinnost zasahovat proti škůdcům, jsou kalamity, během nichž chybí kapacita na včasné zásahy a toto ustanovení lesního zákona je jednoduše nesplnitelné. V takových případech je třeba soustředit zásahy do míst, kde jsou nejefektivnější, například z hlediska zabránění šíření kůrovce do dalších zdravých lesů, a v oblastech, v nichž je efektivita nižší, naopak od zásahů upustit. Podrobnější postup by měla stanovit novela vyhlášky č. 101/1996 Sb. (viz níže). Řešení, které přinesla předchozí novela

lesního zákona, která umožnila odchylný postup opatřením obecné povahy Ministerstva zemědělství, se neosvědčilo.

- Vydání nové vyhlášky, která stanoví podrobnosti o minimálním množství a způsobech ponechání těžebních zbytků a na dožití a k zetlení určených stromů či jejich částí.

Zdůvodnění: Navazuje na novelu lesního zákona z roku 2019, kde se díky kampani Zachraňme lesy podařilo zakotvit povinnost ponechávat v lese odpovídající množství těžebních zbytků a na dožití a k zetlení určených stromů či jejich částí k zachování mimoprodukčních funkcí. Co je odpovídající množství má stanovit vyhláška, měla být připravena a schválena do listopadu 2021, ale MZe ji zatím nepředložilo k diskusi.

- Vyhláška č. 298/2018 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů
  - Jako cílové pro jednotlivé hospodářské soubory uvést dřeviny přirozené druhové skladby. Místo minimálního podílu MZD stanovit maximální podíl dřevin stanovištně nepůvodních nebo pro daná stanoviště rizikových.

Zdůvodnění: Podle stávajícího znění vyhlášky by bylo možné například na Bruntálsku, kde dochází k plošnému hynutí smrku, smrk znovu vysázet až v zastoupení 65-70 %.

Změna vyhlášky, která by navazovala na změnu lesního zákona, by měla uvést pro jednotlivá stanoviště dřeviny přirozené druhové skladby jako cílové a zároveň podle místních podmínek stanovit maximální přípustný podíl dřevin, které by na daném místě přirozeně nerostly a/nebo jsou pro toto stanoviště rizikové. Tím se zajistí, že tyto dřeviny nebudou v lesích převažovat a budou se pěstovat pouze v takovém množství, které neohrozí stabilitu celých lesních komplexů.

- Prodloužit doporučená rozpětí obnovní doby.

Zdůvodnění: Aby budoucí porosty nebyly znovu na velkých plochách stejnověké (což hrozí zejména u aktuálně velkoplošně se rozpadajících porostů severní Moravy), je třeba prodloužit obnovní doby, aby bylo možné rozložit těžbu do delšího období.

- Rozvolnit dobu obmýtí, tzn. prodloužit doporučená rozpětí a v některých případech umožnit i jejich zkrácení, přičemž by se měla zohlednit kategorizace lesů.

Zdůvodnění: Na některých stanovištích (zejména vodou ovlivněných a v chráněných územích, ale i některých dalších) by bylo třeba ponechat lesy do vyššího stáří. Jinde zase začít s obnovou lesů dříve (například v místech, kde byl vysázen smrk na nevhodná stanoviště).

- Doplnit hospodářská doporučení pro lesy obhospodařované hospodářským způsobem výběrným.

Zdůvodnění: V lesích s bohatou strukturou, kde jsou stromy různého věku, obhospodařovaných výběrnými metodami s nepřetržitou obnovou a dobou obnovní je nutné stanovit pro plánování hospodaření jiné parametry, než je obmýtí a obnovní doba (založené na věku), a to minimální porostní zásobu a celkový roční přírůst. Tyto parametry lze zjistit při obnově lesních hospodářských plánů metodou provozní inventarizace lesa. Pro případy, kdy nejsou k dispozici údaje o zásobě a

přírůstu zjištěné opakovanou inventarizací, by vyhláška měla stanovit jejich hodnoty pro jednotlivé hospodářské soubory. Z těchto hodnot by se pak počítala celková maximální výše těžby jako závazný ukazatel lesního hospodářského plánu tak, aby bylo podobně jako v lese věkových tříd garantováno, že nedochází k přetěžování lesů.

- Vytvořit cílové hospodářské soubory lesa nízkého, středního a bohatě strukturovaného se základními hospodářskými doporučeními.

Zdůvodnění: Podobně jako vyhláška stanovuje cílové hospodářské soubory (lesy na podobných stanovištích) a pro ně pak hospodářská doporučení pro lesy vysoké, měla by je stanovit i pro lesy nízké a střední, aby vlastníci měli vodítko při hospodaření a orgány státní správy měřítko pro kontrolu. Absence v současné vyhlášce vlastníků velmi komplikuje hospodaření.

- Pro všechny hospodářské soubory (HS), do nichž jsou zařazeny soubory lesních typů (SLT), případně lesní typy (LT), např. prameniště, která jsou ovlivněna vodou, vylišit vedle porostních typů (PT) i stanovištní typ a upravit hospodářská doporučení s důrazem na společenské funkce související s infiltrací a retencí vody. Následně tato doporučení promítnout do rámcových směrnic hospodaření v oblastních plánech rozvoje lesů pro lesy na vodou ovlivněných stanovištích.

Zdůvodnění: Hospodaření v lesích ovlivněných vodou má významný vliv na stav vodních toků a rychlost odtoku vody z lesů. Proto je potřeba provést revizi mapování těchto stanovišť, upravit hospodářská doporučení ve vyhlášce a následně je rozvést v podrobnějších rámcových směrnicích hospodaření, které jsou v oblastních plánech rozvoje lesů, aby hospodaření v těchto lesích zlepšilo zadržování vody v krajině a omezilo rychlý odtok. Jedná se o opatření 2_5.1 Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu.

- Vyhláška č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování
  - Umožnit hospodářskou úpravu bohatě strukturovaných lesů – tj. lesů, kde je cílovým hospodářským způsobem les výběrný jinou metodou.

Zdůvodnění: Vyhláška č. 84/1996 Sb. stanovuje postup při lesním hospodářském plánování. Je nutné upravit ji tak, aby vlastníků hospodařícím nepasečnými způsoby umožnila využít místo modelu lesa věkových tříd model založený na tloušťkové struktuře a přírůstu a údaje pro LHP zjišťovat provozní statistickou inventarizací. Dále je zapotřebí doplnit informační standard Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů.

- Vyhláška 456/2021 Sb., o podrobnostech přenosu reprodukčního materiálu lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnostech o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa. Vypustit minimální počty sazenic a zrušit podmínku pro splnění zalesnění, která požaduje rovnoměrné rozmístění sazenic po ploše.

Zdůvodnění: Novou vyhláškou 456/2021 Sb., která nahradila vyhlášku č. 139/2004 se mimo jiné stanovují podrobnosti o obnově lesních porostů. Ministerstvo zemědělství ale nereagovalo na potřebu adaptovat lesy na změnu klimatu vytvářením věkově a prostorově diferencovaných porostů. I nadále určuje, kolik sazenic na hektar musí vlastník použít při výsadbě, a vymezuje

povinnost jejich rovnoměrného rozmístění. Povinné počty sazenic mnohonásobně převyšují počty stromů v dospělém porostu. Úprava by měla dát vlastníkům větší volnost v tom, jak dosáhnou zajištěného porostu. V nastávající době, kdy budeme spíše sledovat samotné zachování porostů dřevin stromového vzrůstu (lesů) a biologické různorodosti, ochrany půdy, vod atd. není žádoucí, aby byl každý ar porostlý stromy stejného věku v přesně stanoveném sponu. Naopak přirozeně (i uměle) vzniklé mezery přiměřené velikosti (uchovávané u stromů po jejich obvodu trvale zavětvené až k zemi) jsou pro mechanickou i ekologickou stabilitu porostů a pro biodiverzitu žádoucí a stát by měl vlastníkům lesa ponechání takových nezalesněných mezer umožnit. Rovnoměrné rozmístění sleduje produkční cíle, jež jsou obvykle prioritním zájmem vlastníka lesa, a není třeba, aby je stát nařizoval a takto zasahoval do vlastnických práv.

- Nová vyhláška o stabilizaci vodního režimu lesů na vodou ovlivněných stanovištích a revitalizaci lesních vodních toků, jejich niv a mokřadů (splňující požadavky vodní legislativy na integrované plánování v povodí) a související úpravy vyhlášky č. 178/2012 Sb. k zákonu o vodách
  - Revidovat stávající odvodnění lesních půd tak, aby byl obnoven přirozený vodní režim, a k tomu využít přirozené a přírodě blízké postupy. Technické odvodnění zachovat pouze ve výjimečných případech, kdy by obnovou přirozeného vodního režimu došlo k neodvratným škodám na související infrastruktuře (cestní síti, zástavbě apod.) nebo k narušení historicky vzniklého krajinného rázu (například na Třeboňsku).

Zdůvodnění: Návrh navazuje na doplnění lesního zákona (viz výše). Naplňuje opatření 2_13.1 Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu.

- Pro horské potoky, bystřiny a vodní toky na PUPFL (pozemky určené k plnění funkcí lesa) stanovit referenční stav vodotečí, jejich niv, mokřadů a pramenišť. Návazně zpracovat metodiku nejlepší dostupné praxe pro různé geomorfologické celky do oblastních plánů rozvoje lesů.

Zdůvodnění: Referenční stavy vodotečí jsou v současné době stanoveny pouze pro vodní toky od 4. řádu (Strahler) a i zde většinou jen dosti povšechně. Stanovení referenčního stavu bude sloužit jako vodítko pro financování opatření na revitalizaci vodních toků a mokřadů, zpomalení povrchového odtoku vody a zlepšení její infiltrace do podzemí a také při stabilizaci erozně akumuláčních procesů. Zároveň je potřeba specifikovat postupy v lesním hospodaření podél vodních toků.

- Upravit vyhlášku č. 178/2012 Sb. k zákonu o vodách, aby umožnila ponechání mrtvého dřeva ve vodních tocích, takovým způsobem, aby zároveň nevzniklo zvýšené riziko ohrožení infrastruktury. K tomu lze využít již zpracovanou metodiku selektivního managementu dřevní hmoty ve vodních tocích.

Zdůvodnění: Pro zpomalení odtoku, zlepšení stavu vodních toků i biodiverzity vodních toků je klíčovým opatřením ponechat padlé stromy tam, kde je to možné. Vhodné je soustředit kapacity na vyklízení nebo stabilizaci mrtvého dřeva nad mosty, cestami a sídly, kde v současnosti často můžeme rizikové dřevo nalézt. Existují přitom exaktní data popisující, při jakých vzájemných parametrech kmenů a vodního koryta nedochází při vysokých vodních stavech k transportu kmenů

na delší vzdálenosti. Podrobnosti uvádí volně dostupný metodický dokument MŽP „Význam a management dřevní hmoty v tocích – příručka pro monitoring, management a využití dřevní hmoty ve vodních tocích“. Podle toho je nutné upravit omezení ve vyhlášce č. 178/2012 Sb. k zákonu o vodách.

- Vyhláška č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa, vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážě
  - Umožnit nekácet kůrovcové stromy, ze kterých již většina kůrovců vyletěla.

Zdůvodnění: Stromy, ze kterých již většina (vždy malé množství kůrovců ve stromech pod kůrou zůstává) kůrovců vyletěla, nepředstavují riziko šíření kůrovce. Jejich kácení zbytečně odčerpává kapacity potřebné pro asanaci stromů, z nichž kůrovec ještě nevylétl. Podle důvodové zprávy to již měla vyřešit poslední provedená novela v roce 2018. Nová formulace však není jednoznačná a bylo by ji vhodné ještě zpřesnit.

- Upravit postup v ochraně lesa v případě kalamit.

Zdůvodnění: V souvislosti s prognózami vývoje klimatu a lesní vegetace lze očekávat další epizody plošného hynutí zejména smrkových lesů, doprovázené především rozsáhlými kalamitami působením tzv. hmyzích škůdců. Kromě nových úprav vyhlášky umožňujících například vyhlášení mimořádného stavu je v takových situacích zapotřebí blíže specifikovat postup: vytvoření kalamitního štábu složeného ze zástupců významných vlastníků a správců lesa, státní správy lesů a ochrany přírody, odborných institucí, krajů, dodavatelů práce a dalších. Na základě vyhodnocení situace v dané oblasti, tedy především stavu napadení, geomorfologie terénu, dopravní přístupnosti a podobně i stanovených prognóz, je následně zapotřebí soustředit kapacity přednostně do oblastí, v nichž budou zásahy nejefektivnější z hlediska zamezení dalšího šíření škůdců, a naopak v případě nedostatku kapacit ustoupit od zásahů v místech, kde je jejich efekt menší nebo s významnějšími důsledky z hlediska poškození lesního prostředí.

Novela mysliveckého zákona, která zavede účinnou ochranu lesů a polí před škodami způsobenými přemnoženou zvěří

- Zákon o myslivosti, navazující vyhláška č. 553/2004 Sb., o podmínkách, vzoru a bližších pokynech vypracování plánu mysliveckého hospodaření v honitbě, a vyhláška č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích
  - Plán lovu zvěře odvozovat výhradně od míry škod na lesních ekosystémech a zemědělských plodinách. Vyhláškou definovat, co jsou nepřiměřené škody, při jejichž dosažení je třeba navýšit plán lovu.

Zdůvodnění: Současný myslivecký systém a zákon o myslivosti umožňují myslivcům a podnikatelům, kteří si pronajímají honitby a jezdí zvěř lovit, zvěř v lese „chovat“ téměř jako ve chlévě. Navážejí do lesů tuny krmení a vykrmováním zvěře udržují její početní stavy mnohonásobně vyšší, než kolik by lesy samy uživily. V mnoha oblastech chybí velké šelmy – vlk a rys, které početnost spárkaté zvěře přirozeně regulují. Důsledkem toho vysoce přemnožená spárkatá zvěř spásá velkou část přirozeného zmlazení stromů i sazenic, které lesníci do lesů vysadí. Mnohem více než smrky jim přitom chutnají listnáče a jedličky, které nutně potřebujeme do lesů vrátit. To je spolu se smrkovými monokulturami a holosečemi jedna ze tří hlavních příčin špatného zdravotního stavu našich lesů. Podle poslední inventarizace škod na lesích je v České republice zvěří zničeno nebo vážně poškozeno v průměru 64 % vysazených melioračních a zpevňujících dřevin, tedy listnáčů a jedlí. Úprava způsobu plánování lovu v zákoně o myslivosti musí nastolit rovnováhu mezi lesem a zvěří. Je třeba nastavit pravidla tak, aby v případě dostatku nepoškozených mladých stromků v lese bylo i více zvěře, v budoucnu třeba i více než dnes, kdy zvěř ve smrkových monokulturách nemá dostatek potravy. Pokud však je nadměrné množství mladých stromků poškozených, lov se dočasně zvýší. Vyhláška stanoví přiměřenou míru poškození lesů spárkatou zvěří: je přirozené, že zvěř některé stromky okouše, ale míra jejich poškození by měla klesnout na 10–20 %. Tento mechanismus se podařilo díky kampani Zachraňme lesy do mysliveckého zákona zakotvit v roce 2019. Krátce před koncem minulého volebního období ale poslanci toto své rozhodnutí zase zrušili (díky hlasům poslanců KSČM, SPD, ANO, ODS a ČSSD).

- Posílit práva vlastníků pozemků – zejména zmenšit minimální výměru honiteb a umožnit jim lovit na vlastních pozemcích a chránit tak svůj les či úrodu. Ve státních lesích uzákonit zákaz jejich pronájmu za účelem mysliveckého hospodaření.

Zdůvodnění: Je potřeba více sjednotit zemědělské a lesní hospodaření s mysliveckým, které je od nich odtržené. Menší vlastníci nemohou podle současného zákona sami myslivecky hospodařit a státní podnik Lesy ČR většinu honiteb pronajímá. Nájemci honiteb pak usilují o co nejvyšší stavy zvěře bez ohledu na stav lesa či škody na zemědělských plodinách.

- Stanovit, aby při nepřiměřeném poškozování lesních ekosystémů zvěří ztratil nájemce honitby právo na přednostní uzavření nájemní smlouvy na další období.

Zdůvodnění: Protože pokuty, které by měla státní správa myslivosti udělovat za nedodržení stavů zvěře, se ani přes zřejmé problémy v praxi nevyužívají, a tedy ani neplní svůj účel, je potřeba do zákona o myslivosti zavést další nástroje, které budou stimulovat nájemce honiteb k dodržování pravidel.

- Zrušit zákaz odlovu zvěře v odchyťových zařízeních.

Zdůvodnění: Ačkoli proti odlovu zvěře v odchyťových zařízeních panuje velký odpor mezi myslivci, kteří jej vnímají jako porušení mysliveckých tradic, je to způsob mnohem prospěšnější, účinnější a humánnější než jiné způsoby lovu (na čekané, na naháňkách či nátlačkách). Umožňuje totiž vybrat a odlovit přednostně slabší či nemocné kusy zvěře a výrazně snižuje riziko jejich utrpení, ke kterému dochází při postřelení, pokud myslivec špatně trefí. Toto riziko je mnohem vyšší při tradičním lovu zvěře, která je v pohybu a většinou za soumraku, než v odchyťových zařízeních, tedy malých oplocených obůrkách.

- Eradikace jelena siky ve volné přírodě a přesunutí jeho chovu výhradně do obor.

Zdůvodnění: Problémy s přemnoženou spárkatou zvěří významně komplikuje tento rychle se šířící asijský druh jelena, který lesy poškozují více než domácí druhy. Jelen sika se navíc kříží s jelenem evropským, a tím ohrožuje jeho zachování jako našeho původního druhu.

- Vypustit ze seznamu zvěře v mysliveckém zákoně chráněné a ohrožené druhy

Zdůvodnění: Zákon o myslivosti obsahuje řadu anachronismů, mezi jinými i výčet chráněných druhů, které již dávno není možné lovit jako je např. tetřev, poštolka nebo rys ostrovid. Jejich udržování v seznamu zvěře ale vytváří pomyslný nárok myslivců na rozhodování o jejich osudu, kterým někteří z nich ospravedlňují ilegální lov těchto druhů.

- Upravit výpočet škod na lesích tak, aby vyčísloval skutečnou výši škod při nadměrném poškození lesů zvěří.

Zdůvodnění: Způsob výpočtu škod na lesích způsobených spárkatou zvěří, který stanovuje vyhláška č. 55/1999 Sb., je zastaralý, při aplikaci v reálných podmínkách ani zdaleka nedosahuje výše skutečných škod a nepočítá s velkými náklady vlastníků na zamezení těmto škodám.

Speciální zákon o státním podniku Lesy České republiky, který zajistí, že státní lesy budou transparentní a budou plnit nejen funkci šetrné produkce dřeva, ale také environmentální a společenské funkce.

- Samostatný zákon o státním podniku Lesy České republiky
  - Státní lesy jako vzor pro ostatní vlastníky lesů zejména v oblasti ekologické a sociální.
  - Zadání Lesům ČR, m.j. při hospodaření upřednostňovat mimoprodukční funkce lesů (viz programové prohlášení vlády, podrobněji rozvedeno dále)
  - Vymezit objednávku služeb ve veřejném zájmu (podrobněji viz KA 17 NLP II).
  - Upravit specifika zadávání zakázek v lesním hospodaření ve vztahu k zákonu o zadávání veřejných zakázek.

Zdůvodnění: Státní podnik Lesy ČR hospodaří na polovině všech domácích lesů. Způsob, jak si v nich počíná, tedy ovlivňuje celkový stav našich lesů i české krajiny. Veřejné, státní lesy přitom patří v podstatě nám všem. Neustálé problémy a spory, které se v souvislosti s činností s. p. Lesy ČR objevují, by mohl do značné míry vyřešit a předcházet jim speciální zákon o státním podniku Lesy ČR. Měl by jasně stanovit, že státní podnik hospodaří v lesích s cílem naplňování veřejného zájmu, a dát státním lesům jasné zadání pro jejich transparentní fungování, které by zahrnovalo nejen šetrnou produkci dřeva, ale také vymezené environmentální a společenské funkce. Tento nesplněný úkol Ministerstva zemědělství a předchozích vlád je obsažen v Národním lesnickém programu (klíčová akce 17), který schválila vláda v roce 2008. V opatření 17.5 v tomto dokumentu je uvedena základní osnova zákona o s. p. Lesy ČR. Nyní je tento úkol rovněž součástí programového prohlášení současné vlády s důrazem na přednostní plnění mimoprodukčních funkcí lesů. Zákon by měl rovněž upravit specifika zadávání zakázek v lesním hospodaření ve vztahu k zákonu o zadávání veřejných zakázek tak, aby zadávání zakázek Lesů ČR v praxi zohledňovalo kromě ceny i další důležité faktory, jako jsou kvalita provedené práce, místní znalost a další.

Změna zadání pro s. p. Lesy České republiky

V programovém prohlášení se vláda zavázala změnit zadání státnímu podniku Lesy ČR: při hospodaření preferovat mimoprodukční funkce, obnovit lesní ekosystémy, chránit vodu, návrat vlastních výrobních kapacit pro realizaci běžných těžebních a pěstebních prací atd. K jeho naplnění je potřeba u Lesů ČR:

- Adaptoval lesy na změnu klimatu
  - Zavést přírodě blízké hospodaření jako hlavní hospodářský způsob s preferencí výběrových postupů
  - Všude kde je k tomu potenciál, využívat přednostně přirozenou obnovu.

Postupně certifikovat lesy ve správě LČR systémem FSC

- Obnovit druhově, věkově i prostorově diferencované, odolnější lesy

Při zalesnění holin používat cílové dřeviny na max 20-30% plochy, na zbývajících ploše obnova s využitím přípravných dřevin.

Mnohem větší důraz klást na obnovu pod porostem – podpora přirozeného zmlazení, podsadby listnáčů a jedlí.

- Zvyšovat biodiverzitu

rozmanitostí hospodářských postupů

- převažující hospodářský způsob – přírodě blízké hospodaření, vyvarovat se holosečí
- zvětšení rozlohy území ponechaných na samovývoji - vytipovat několik větších území reprezentujících různé typy lesů plus menší lokality, zejména tam, kde se ekonomicky nevyplatí hospodařit.
- nízké a střední lesy

ponecháním stromů na dožití a k zetlení pro ochranu biodiverzity (v potřebném množství (průměrně 20-50 m³/ha)

okamžitým úplným zastavením veškerých těžeb v listnatých a smíšených porostech starších 130 let a zavedením konceptu proforestation - vybrat starší (nad 100 let) listnaté a smíšené porosty a ponechat je 50-80 let bez těžby (rozsah domluvit i s MŽP v rámci snižování klimatické krize).

- Stanovit limita odvozu těžebních zbytků a dřevní hmoty
- Přehodnotit přístup LČR k péči o chráněná území, respektovat cíle ochrany, případně zvážit převedení do správy AOPK

Metodické vedení místních lesních správců generálním ředitelstvím LČR nebo sjednocení správy ZCHÚ pod AOPK.

Kalamitní těžby v CHKO a dalších ZCHÚ – přehodnotit vydané výjimky k použití intenzivních technologií v I. a II. zónách, které umožňují vytváření velkých holin. Bude-li vydání výjimky nezbytné, podmínit ve II. zónách CHKO ponechání alespoň 1/3 stojících stromů aby se snížila míra degradace půdy.

- Ve vlastních honitbách LČR sjednotit lesní a myslivecké hospodaření
- Prodej dřeva postupně oddělit od těžby a zajišťovat jej ve vlastní režii (zejména aukce na odvozním místě).

- Na každé lesní správě začít postupně provádět část prací prostřednictvím vlastních zaměstnanců a zbylou část operativně outsourcovat. Přitom zásadně zmenšit rozsah zakázek (minitendry).
- Pro práci revírníků vytvořit takové podmínky, aby mohli věnovat dostatečnou pozornost péči o lesy a zadávání a kontrole práce dodavatelských firem i zaměstnanců státního podniku. V souvislosti s tím zmenšit současnou rozlohu revírů.

Prodej dřeva je třeba postupně oddělit od těžby a zajišťovat jej ve vlastní režii (zejména aukce na odvozním místě).

Na každé lesní správě by se mělo začít postupně provádět část prací prostřednictvím vlastních zaměstnanců a zbylou část operativně outsourcovat. Přitom je nutné zásadně zmenšit rozsah zakázek (minitendry) a postupně by měli nejméně 50 % objemu prací provádět vlastní zaměstnanci.

Pro práci revírníků potřebujeme vytvořit takové podmínky, aby mohli věnovat dostatečnou pozornost péči o lesy a zadávání a kontrole práce dodavatelských firem i zaměstnanců státního podniku. V souvislosti s tím by se měla zmenšit současná rozloha revírů."

Zdůvodnění:

Přírodě blízké hospodaření je kontinuální přístup, který dá lesům ekologickou a statickou stabilitou. Využití produkčních schopností stanoviště, pro zdárný růst stromů. Důraz na preferenci přirozené obnovy, minimalizace holosečí, těží se jednotlivé stromy nebo malé skupinky. Výstupem je druhově, věkově i prostorově diverzifikovaný a tudíž odolnější les a dosažení jeho ochranné funkce, protože půdní kryt není velkoplošně narušen, což znamená ochranu proti erozi, půdním sesuvům, vysychání pramenů atd. Tímto postupem je také postupně dosaženo vyššího finančního výnosu, cenné dřevo se vyrábí s malými náklady, snížení rizika ze ztráty trvalé produkce.

Certifikace FSC potvrzuje životaschopné obhospodařování lesů - ekologicky šetrné, ekonomicky vhodné a sociálně prospěšné. Přispívá k adaptaci lesů na změnu klimatu. Certifikát FSC (podle českého národního standardu) by tak garantoval občanům šetrné, hospodárné a sociálně prospěšné hospodaření ve veřejných lesích. Řada dřevozpracujících podniků (např. IKEA) tento certifikát požaduje a často musí FSC certifikované dřevo dovážet z jiných zemí.

Hrozba celosvětového kolapsu biodiverzity je ještě vážnější než klimatická krize. V podmínkách ČR pro zachování a zvýšení biodiverzity nestačí zvláště chráněná území, musí ji reflektovat i změna - diverzifikace způsobů hospodaření v lesích mimo chráněná území.

Přírodě blízké hospodaření by mělo vést k pestrým a strukturálně bohatým lesům, které tím pádem vytvoří vhodné prostředí pro život výrazně větší škály druhů než druhově a věkově unifikované porosty. Pro zachování všech lesních druhů je ale nezbytné je doplnit požadavkem na ponechání určitého množství (průměrně 20-50 m³/ha) stromů na dožití a k zetlení a některé lesy ponechat zcela bez hospodaření samovolnému vývoji. Rovněž některé historické způsoby hospodaření - tzv. nízké a střední lesy - vytváří vhodné prostředí pro určité skupiny, zejm. světlomilných druhů.

Pro přežití mnoha vzácných a ohrožených druhů je nejzásadnější zastavit těžby v dochovalých nejstarších porostech, z nichž mnohé (bukové) nemají valnou ekonomickou hodnotu. Staré stromy mimo to každoročně ukládají mnohem větší množství uhlíku než stromy nově vysazené či mladé a

tím, že je teď nevytěžíme, navíc zabráníme, respektive oddálíme na kritickou dobu 50 a více let uvolnění značného množství uhlíku vázaného v jejich dřevě.

Odvoz nadměrného množství dřeva z lesa má za následek úbytek živin, zhoršení kvality humusu, změny vodního režimu. Podle zjištěné živinové bilance lesních půd je nezbytné omezit v mnoha oblastech odvoz těžebních zbytků a někde i části dřeva tak, aby nedocházelo k další nutriční degradaci a tím ohrožení dalších funkcí a budoucnosti lesů.

Lesy ČR by měly při správě chráněných území respektovat cíle jejich ochrany. V praxi se tak často neděje a to i díky nekoherentní legislativě. Lesy ČR nemusí respektovat schválené plány péče. LČR dosud upřednostňovaly hospodářské zájmy a díky tomu řada zvláště chráněných území nezajišťuje v optimální míře ochranu biodiverzity a další funkce v krajině. Řešením by bylo sjednocení odborného vedení i správy území pod AOPK. Zmírnění tohoto problému může pomoci ale i změna vedení s.p. LČR.

V souvislosti s kůrovcovou kalamitou je nejviditelnějším příkladem velkoplošné holosečné kácení v chráněných krajinných oblastech, které je v I. a II. zónách zákonem zakázané, ale LČR i další vlastníci si za předchozího vedení ministerstva vymohli vydání výjimek.

Nájemci honiteb mají zájem na co nejvyšších počtech zvěře, což je v rozporu se zájmy lesního hospodaření. Náklady LČR na ochranu mladých stromků proti zvěři byly v loňském roce 676 tisíc Kč. Celkové škody způsobené nadměrnými stavy spárkaté zvěře jsou ale několik miliard Kč ročně. Bez snížení stavů zvěře není možné vypěstovat druhově pestré lesy.

Je třeba oddělit prodej od těžby dřeva, podpořit zaměstnanost a místo zadávání megatendrů velkým firmám realizovat transparentní malé zakázky přístupné i pro malé místní podnikatele a živnostníky. Stávající způsob zadávání zakázek a obchodní model Lesů České republiky nepodporuje šetrné hospodaření, připravuje místní lidi o práci v lese a neumožňuje rychle reagovat na kalamitní situace. Stav, kdy jediný podnikatelský subjekt dřevo těží, zároveň jej vyváží na odvozní místo a současně totéž dříví kupuje, komplikuje kontrolu množství a kvality prodávaného dříví ze strany vlastníka, tedy státu. V důsledku nemožnosti pravidelně inventarizovat skladované dříví prakticky LČR nemohou získat objektivní informaci o množství vytěženého a prodaného dřeva. Je zapotřebí postupně oddělit těžbu dřeva od jeho prodeje a prodej zajišťovat přímo v režii státních lesů, zejména aukcemi na odvozním místě (tedy na skládce v lese, kde si kupující dřevo přebírá).

Současný obchodní model LČR má fatální důsledky také v sociální oblasti: vytlačil z lesa kvalifikovanou pracovní sílu a domácí dělníky. Během několika let by bylo vhodné, aby nejméně polovinu prací prováděly státní lesy prostřednictvím vlastních zaměstnanců a zbytek by zajišťovali místní podnikatelé a živnostníci v rámci malých zakázek. Díky zmenšení revírů by revírníci měli více času na péči o lesy a kontrolu dodavatelských firem a zaměstnanců, což by přineslo i ekonomickou úsporu. Rozpad lesů nesmí být nadále poháněn zadáváním obřích megatendrů – nepružných a obtížně kontrolovatelných zakázek velkým těžařským firmám.